Dzimtsarakstu nodaļā neiegriežas gluži katru dienu

Daudzviet Latvijā darboties sākušas jaunizveidotās novadu dzimtsarakstu nodaļas, bet dažviet darbs, izvērtējot, kāds modelis pēc administratīvi teritoriālās reformas ir vispiemērotākais, vēl turpinās. Kā ir Madonas novadā, vienā no lielākajiem valstī, to jautāju Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas vadītājai VINETAI LAMBERTEI.

— Jaunizveidotā Madonas novada dzimtsarakstu nodaļa darbu ir uzsākusi. Galvenās izmaiņas — apjoms būs lielāks, jo mums klāt nākusi Cesvaine, Ērgļi, Lubāna, kaut gan, papētot iepriekšējo gadu statistiku, nevarētu teikt, ka turpmāk būtiski palielināsies veikto reģistru skaits, jo jau līdz šim arī daudzi kaimiņu novadu iedzīvotāji izmantoja pakalpojumus Madonā, reģistrējot gan jaundzimušos, gan mūžībā aizgājušos.

Lielākās grūtības un lielākais slogs ir gaidāms saistībā ar plašo novada teritoriju. Aizvien populārākas ir izbraukuma laulības. 2020. gadā tādu bija 22, pērn — jau 35. Šajā laikā, kad ir tik plaša kovida izplatība, daudzi uzskata, ka drošāk ceremoniju rīkot ārpus dzimtsarakstu nodaļas telpām, bet tieši lielās teritorijas dēļ tas būs jauns izaicinājums, jo — kur ir Madona un kur Ērgļi vai Lubāna. Pieteikumu par laulības reģistrāciju var iesniegt pusgadu iepriekš, līdz ar to nevar saplānot tā, ka visas laulības vienā dienā notiks vienā vietā. Vistīcamāk, būs jālaulā, pārbraucot lielus attālumus, dažādās novada pusēs.

Madonas novada dome, pieņemot lēmumu par Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas izveidošanu, noteica, ka tās darbības teritorija ir viss jaunizveidotais Madonas novads. Situācija ir šāda: Cesvaines apvienības pārvalde uzreiz piekrita, ka nav tik būtiski saglabāt dzimtsarakstu pakalpojumu sniegšanas vietu, ja darbiniekam tiek noteikta tik maza slodze — četras stundas nedēļā, bet Ērgļi un Lubāna uz to uzstāja. Dome to ņēma vērā un Madonas novada dzimtsarakstu nodaļā izveidoja arī vadītāja vietnieka 0,2 amata vienības, lai nodrošinātu dzimtsarakstu pakalpojumu pieejamību Lubānā un Ērgļos.

Mums kā nodaļas centrālajam birojam tas nedaudz sarežģīs darbu un arī palielinās slodzi. Civilstāvokļa reģistra grāmatas, kā zināms, tiek glabātas 100 gadu, un tās atradīsies Madonā. Pirms veikt dzimšanas vai miršanas reģistra darbības Ērgļos un Lubānā, būs jāsazinās ar mums un jāprecizē reģistra kārtas numurs. Tāpat katru mēnesi visi reģistri, arī mirušo personu pases un citi dokumenti būs jānogādā Madonā. Citiem vārdiem — iekšējā sistēma būs sarežģītāka, bet, protams, viss tiks veikts laikus atbilstoši normatīvo aktu prasībām, visi dati tiks iekļauti un aktualizēti Fizisko personu reģistrācijas informācijas sistēmā, tāpat veidots Civilstāvokļa aktu reģistru fonds, uzskaite un saglabāšana.

Katrā ziņā vienkāršāk tomēr būtu, ja visā novada teritorijā darbotos viena dzimtsarakstu nodaļa.

— Dzimtsarakstu nodaļas sagatavoto detalizēto informāciju par reģistrētajiem civilstāvokļa aktiem laika periodā no 2021. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim publicēsim nākamajā laikraksta numurā, bet, lūdzu, īsumā raksturojiet — kādas tendences pērn ir iezīmējušās?

— Salīdzinot ar 2020. gadu, samazinājies reģistrēto jaundzimušo skaits, palielinājies mirušo skaits, nedaudz palielinājies precību skaits.

Runājot par šo gadu, jāatzīmē, ka nedaudz ir mainījušies pašvaldības saistošie noteikumi, kas skar mūsu jomu. Līdz šim Madonā nebija noteikts, cik ilgi vienam no vecākiem jābūt deklarētam novadā, lai, reģistrējot bērnu, varētu saņemt pašvaldības pabalstu. Tagad no 1. janvāra šāda prasība ir noteikta, proti, Madonas novadā ir jābūt reģistrētam vienam no vecākiem vismaz 12 mēnešus un arī jaundzimušais ir jāreģistrē novadā. Pabalsta apmērs visā jaunizveidotā Madonas novada teritorijā ir 300 eiro.

Taču ir arī ne tik priecīga vēsts — vismaz es to tā uztveru, proti, ka vairs netiks piešķirta dāvana kāzu jubilejā. Manā skatījumā (varbūt esmu ar vecā kaluma cilvēka domāšanu), laulība ir ģimenes pamats. Vispirms ju būtu jānoslēdz laulība un tikai tad jādzimst bērniem.

Bet tagad pabalsts jaundzimušajiem tiek palielināts visā jaunizveidotā novada teritorijā, pielīdzinot to līdzšinējam apmēram Madonā, turpretī vecākajai paaudzei kāzu jubilejās tā vairs nebūs.

Par atbalstu ģimenēm ar bērniem, protams, ir prieks, bet skumji, ka ģimene kā pamatvērtība tiek pastumta malā. Kāzu jubilejās piešķirtā naudiņa jau tepat paliek — visticamāk, aptiekās vai pārtikas veikalos, jo tā jau nebija tik liela, lai dotos kādos ceļojumos. Bet pats galvenais — tas bija cieņas apliecinājums ģimenei, tiem, kas tik daudzus gadus spējuši būt kopā. Viņu jau nav nemaz tik daudz, kuri svin zelta kāzas, 60 vai vēl ilgāk gadu kopā pavadīto mūžu. Ir bijis arī tā, ka, gada sākumā izveidojot šo ģimeņu sarakstu, ne visi līdz kāzu jubilejai, šim nozīmīgajam notikumam, nodzīvo, jo viņi visi ir jau cienījamos gados.

Situācijas ģimenē mēdz būt dažādas, bet tas, ka viņi ir tik ilgi kopā, pelna cieņu. Manuprāt, ģimene kā vērtība būtu vairāk jāceļ saulītē arī medijiem. Taču mēs jau vairāk slikto redzam. Īstenībā tā baltā un pozitīvā paliek ļoti maz, īpaši, ja ielūkojas lielajā presē, sociālajos tīklos. Man pašai ļoti patīk lasīt dzīvesgājumus „Ievas Stāstos", kā cilvēki pratuši pārvarēt visas grūtības, domstarpības un palikt kopā. Katrā ziņā no šādām ģimenēm var daudz mācīties. Mūsdienās daudzi to diemžēl uztver ļoti vienkāršoti: kā kaut kas nepatīk, tā čemodāns rokā, un katrs aiziet savu ceļu. Kopš laulībām nav pagājis pat gads, bet jau šķiras.

— Cik, jūsuprāt, Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas darbības modelis ir dzīvotspējīgs? Valstī ir novadi, kur centrā tiek izveidota viena dzimtsarakstu nodaļa bez pakalpojumu sniegšanas vietām apvienībās un pagastos.

— Manā skatījumā, tas nebūs mūžīgi, jo dzimtsarakstu nodaļas sniegtie pakalpojumi nav nepieciešami tik bieži un dzimtsarakstu nodaļās iedzīvotāji neiegriežas gluži katru dienu. Turklāt sarežģītākos gadījumos gan saistībā ar retu vārdu, gan nozaudēto dokumentu dublikātu izsniegšanu, gan citās lietās tāpat būs jādodas uz Madonu, jo to nevarēs nokārtot ne Ērgļos, ne Lubānā, kur tiks veikti tikai dzimšanas un miršanas reģistri. Arī laulību reģistrācija pie tik mazas dzimtsarakstu nodaļas vadītājas vietnieku slodzes būs manā ziņā.

Jau īstenojot iepriekšējo reformu bija skaidrs, ka mazie novadi ilgi nepastāvēs. Protams, katram no mums gribas savu pagastu, skolu dzīvesvietā, bet tai pašā laikā daudzus pakalpojumus izmantojam lielo novadu centros. Arī bērnus sūtām mācīties uz pilsētām, nevis tuvējo skoliņu. Un tad brīnāmies, ka domes deputāti pieņem lēmumu par skolas slēgšanu vai statusa maiņu.

Savulaik Gulbenes novada pašvaldība pēc iepriekšējās 2009. gadā notikušās administratīvi teritoriālās reformas dzimtsarakstu nodaļas atstāja arī pagastos, taču drīz vien saprata, ka tas ir *galīgi garām*, un pēc tam visā novadā izveidoja vienu dzimtsarakstu nodaļu.

Jāņem vērā, ka tagad ļoti daudzi ar iesniegumiem dzimtsarakstu nodaļā vēršas elektroniski, atsūtot iesniegumu uz oficiālo e-pastu vai izmantojot *www.latvija.lv*. Pakalpojumi aizvien mazāk tiek sniegti klātienē, īpaši šajā kovida izplatības laikā, kad ir jāievēro epidemioloģiskās drošības prasības, domājot, kā no inficēšanās pasargāt gan klientus, gan sevi.

Pakalpojumi klātienē tiek sniegti tikai pēc iepriekšēja pieraksta, ja nav iespējams citādi.

Daudzi ar nepacietību gaida, kad atgriezīsies ierastie dzīves ritmi un kovids būs pagātne. Bet arī mājsēdei ir savi plusi. Latvijā pērn šķirto laulību salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir mazāk. Acīmredzot cilvēkiem bijušas lielākas iespējas pārdomāt un novērtēt līdzcilvēkus sev blakus, saprast, cik mēs viens otram esam vajadzīgi un svarīgi, cik liela nozīme ir veselībai, jo no aprites vari tikt izmests vienā dienā un apjaust, ka nevienam neesi vairs vajadzīgs.

Arī masku nēsāšana var patikt vai nepatikt, bet tas liek ieskatīties vienam otra acīs, atpazīt citam citu. Pasaule patiešām ir stipri pārvērtusies. Taču galvenais ir nepadoties, pārvarēt visas grūtības, lai arī tas nebūt nav viegli.

Vineta Lamberte Madonas vēsturē ir iegājusi kā pirmā Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas vadītāja gan pēc 2009. gadā, gan pērn veiktās administratīvi teritoriālās reformas. **AGRA VECKALNIŅA foto**

> **Apjoms būs lielāks, bet veikto reģistru skaits būtiski nepalielināsies.**

EKSPERTA VIEDOKLIS: Nodrošinās ne tikai Madonas centrā

Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas vadītājs, Madonas novada pašvaldības izpilddirektors UĢIS FJODOROVS:

— Pērn īstenotā administratīvi teritoriālā reforma diezgan būtiski ir ietekmējusi daudzas jomas. Tika reorganizētas pašvaldības iestādes, tai skaitā centralizācija skāra arī dzimtsarakstu nodaļas. 2021. gada 25. novembrī Madonas novada dome pieņēma lēmumu izveidot Madonas novada dzimtsarakstu nodaļu, apvienojot Madonas novada, Cesvaines novada, Ērgļu novada un Lubānas novada dzimtsarakstu nodaļas. Pašvaldība uzaicināja uz jaunizveidotās Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas vadītājas amatu kandidēt visas līdzšinējo dzimtsarakstu nodaļu vadītājas, bet uzaicinājumā noteiktajā termiņā pieteikumu iesniedza tikai līdzšinējā Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas vadītāja Vineta Lamberte, kas arī tika apstiprināta šajā amatā. Savukārt par jaunizveidotās Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas vadītājas vietnieci tika iecelta Iveta Škapare.

Valstī ir daudza pieredze — izveidojot tikai vienu dzimtsarakstu nodaļu visā novada administratīvajā teritorijā vai arī saglabājot vairākas klientu pieņemšanas vietas. Madonas novada gadījumā jaunizveidotā dzimtsarakstu nodaļa tika papildināta ar diviem nepilna laika darbiniekiem ārpus novada centra, proti, Ērgļos un Lubānā, lai dzimtsarakstu nodaļas pakalpojumi būtu pieejami ne tikai Madonā.

Pagaidām grūti spriest, kā situācija attīstīsies un cik ilgi dzimtsarakstu nodaļa šādā formātā darbosies. Skaidrs, ka pilna laika darbinieku ārpus Madonas centra nebūs, bet, manā skatījumā, tomēr būtu svarīgi, lai iespējami ilgāk dzimtsarakstu nodaļas pakalpojumi vismaz minimālā apjomā iedzīvotājiem būtu pieejami dzīvesvietā, jo tas nenoliedzami viņiem ir ērtāk. Madonas novada administratīvā teritorija taču ir liela, līdz ar to daļai (jo sevišķi vecākā gadagājuma ļaudīm, kas neizmanto internetu) ir problemātiskāki nokļūt novada centrā.

Pārejas periodā jau par to diezgan lielas debates bija Lubānā un Ērgļos, novada tālākajās vietās. Savukārt Cesvainē, galvenokārt Madonas tuvuma un arī nelielās slodzes dēļ (četras stundas nedēļā jeb 0,1 slodze), klientu pieņemšanas vieta netika izveidota. Dzimtsarakstu nodaļu darbiniekiem tiek izvirzītas arī ļoti augstas prasības, tai skaitā vismaz pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība tiesību zinātnē, kas ne visiem ir.

Jāatzīmē, ka kovida pandēmija ir izgaismojusi vēl vienu problēmu, kad darbinieku inficēšanās dēļ uz laiku tiek slēgtas dzimtsarakstu nodaļas, kā to šāgada sākumā piedzīvojām arī Madonas novadā, kad aicinājām iedzīvotājus nepieciešamības gadījumā izmantot tuvāko dzimtsarakstu nodaļu pakalpojumus Varakļānos, Cēsīs, Gulbenē, Alūksnē. Savā ziņā tā bija neordināra situācija, bet jāņem vērā, ka, kaut gan saka, ka neaizvietojamu darbinieku nav, tomēr tos aizvietot dzimtsarakstu nodaļā ir sarežģīti, tā vienkārši ar rīkojumu nevienu nevar nozīmēt viņu vietā. Katra izmaiņa, lai arī uz laiku, ir jāsaskaņo ar Tieslietu ministriju un jāapstiprina ar domes lēmumu, līdz ar to šī ir laikietilpīga procedūra.

Reorganizāciju dzimtsarakstu nodaļās ar kolēģiem Latvijas Pašvaldību asociācijā vēl neesam pārrunājuši. Jaunizveidotās dzimtsarakstu nodaļas novados vēl tikai ir uzsākušas darbu, dažviet vēl ne tikai nav pabeigta to reorganizācija, bet nav arī izveidota novada pamatstruktūra. Mēs, Madonā, šai ziņā esam tikuši tālāk un varam jau darboties jaunajā formātā.

Vēl jau visiem jaunajā novadā jāiestrādājas

Ērgļi no Madonas centra atrodas gandrīz 50 kilometru attālumā. Bāriņtiesas locekle Ērgļu apvienībā Vineta Bagatska, kam ir uzticēti arī dzimtsarakstu nodaļas vadītājas vietnieces pienākumi (0,1 slodze), pauž gandarījumu, ka vismaz daļēji dzimtsarakstu nodaļas pakalpojumi Ērgļos būs pieejami arī pēc reformas.

— Tā patiešām ir laba ziņa. Vēl gan viss ir tapšanas stadijā, tiek veikti priekšdarbi, lai pakalpojumus varētu saņemt uz vietas, bet, kad tiks paveikts viss nepieciešamais, savienotas datorsistēmas, vairāki pakalpojumi būs pieejami arī Ērgļos. Visvairāk pieprasītie pakalpojumi ir saistīti ar dzimšanas apliecības izsniegšanu un miršanas reģistra veikšanu, ko tepat arī sniegsim. Arī šis gads iesākās ar kādas māmiņas priecīgu zvanu, ka grib doties uz pārvaldi, lai reģistrētu jaundzimušo bērniņu, un skumju ziņu, ka nepieciešams reģistrēt tuvinieka aiziešanu mūžībā. Diemžēl abos gadījumos bija jāatsaka, informējot, ka pagaidām tas nav iespējams, bet drīzumā dzimšanas un miršanas reģistrus varēs veikt arī Ērgļos. Droši vien nepieciešamības gadījumā varēsim cilvēkiem dot arī kādu padomu, pastāstīt, kas viņiem jādara un kur jāgriežas, ja pakalpojumu uz vietas nevar saņemt, kad jādodas uz dzimtsarakstu nodaļu Madonā, — uzsver Vineta Bagatska.

Kā rāda līdzšinējā pieredze — kad ģimenē viens no diviem cilvēkiem jau gados aiziet mūžībā un bērni, kā jau lielai daļai, strādā ārzemēs, palicējam tikt uz tuvāko dzimtsarakstu nodaļu novada centrā ir tomēr visai problemātiski. Vineta gan pieļauj, ka jaunatne varbūt tā nedomā un tās uztverē Ērgļi no Madonas ir *vienā svilpienā*, bet tā neesot.

— Laiks rādīs, taču, manā skatījumā, tas ir tikai taisnīgi, ka, domājot par cilvēkiem, kaut kas pēc reformas paliek arī bijušajos mazajos novados. Dzīve, protams, visu noliks savās vietās. Iespējams, iedzīvotāji pa šiem diviem pirmajiem mēnešiem, kad dzimtsarakstu nodaļas pakalpojumi vēl Ērgļos nebija pieejami, būs *pārprofilējušies*, un varbūt ar laiku pieprasījums pēc tiem ļoti samazināsies vai pat beigsies. Arī līdz šim daļa iedzīvotāju dzimtsarakstu nodaļas pakalpojumus izmantoja Madonā, ja, piemēram, tuvinieks mūžībā aizgāja Madonas slimnīcā. Taču cilvēkiem jādod iespēja pie pārmaiņām pierast pakāpeniski. Katrā ziņā esmu gatava darbam un sniegt pakalpojumus uz vietas Ērgļos. Nešaubos, ka Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas vadītāja Vineta Lamberte un viņas vietniece Iveta Škapare būs lieliskas padomdevējas, — akcentē Vineta Bagatska.

Kā tiks organizēts darbs, ņemot vērā nelielo slodzi — četras stundas nedēļā?

— Tā kā mans pamatdarbs bāriņtiesā ir saistīts arī ar izbraukumiem, visiem būs pieejams mans darba telefons, un sazvanoties varēsim vienoties par apbusēji pieņemamu pakalpojuma sniegšanas laiku. Noteikt kādu konkrētu stundu dienā nebūtu labākais risinājums, jo var gadīties, ka vienā dienā būs jāveic, piemēram, trīs reģistri, bet citā — neviens. Manuprāt, jārīkojas atbilstoši reālajai situācijai, — uzskata Vineta.

Šīs nav pirmās pārmaiņas, ko attiecībā uz dzimtsarakstu nodaļas pakalpojumu pieejamību piedzīvo iedzīvotāji Ērgļu pusē. Ērgļu novada pašvaldība, kurā apvienojās Ērgļu, Jumurdas un Šausnējas pagasts, izveidojās 2006. gadā, trīs gadus, pirms vēl visā Latvijā tika pabeigta pirmā administratīvi teritoriālā reforma.

Vai toreiz iedzīvotāji izmaiņas, kad dzimtsarakstu pakalpojumi vairs nebija pieejami pagastu centros un bija jābrauc uz Ērgļiem, kas bija daudz tālāk, uztvēra ar sapratni?

— Ērgļu novada izveide nenotika vienā dienā, tas bija samērā ilgs process, bet izveidojās labvēlīga situācija, un visu pagastu saplūšana vienotā Ērgļu novadā notika dabiski. Šausnējas un Jumurdas pagasta iedzīvotāji jau pirms novada izveides daudzus pakalpojumus izmantoja Ērgļos, kur bija lielāki veikali, aptieka ar plašu piedāvājumu, slimnīca, tāpat friziera un citi pakalpojumi, līdz ar to jau bija izveidojusies dabiska saikne. Daļa cilvēku gan šīs pārmaiņas pārdzīvoja, jo tas sagādāja zināmas neērtības, bet ar laiku pieņēma. Varbūt tā būs arī šoreiz. Ilgus gadus Ērgļu novada dzimtsarakstu nodaļu brīnišķīgi vadīja Lilita Knēziņa, pēc tam stafeti no viņas veiksmīgi pārņēma Baiba Bukovska, — atzīmē Vineta Bagatska.

Viņa atzīst, ka daudzi tagad izmanto plašās iespējas, ko sniedz internets, kas attīstās milzu soļiem.

— Tomēr būtu jāpatur prātā, ka ne visiem tas ir pieejams un ne visi ir apguvuši nepieciešamās datorprasmes. Tieši to jau ir visgrūtāk saprast pie varas esošajiem valdības vīriem. Brīžiem pat rodas iespaids, ka nevienu tur augšā tas, kā cilvēki dzīvo laukos, arī neinteresē. Taču vajadzētu vismaz vēl kādu laiku paciesties un cieņā pret vecāko paaudzi nodrošināt viņiem svarīgu pakalpojumu pieejamību dzīvesvietas tuvumā, — spriež Vineta Bagatska.

Viņas darbdiena jau daudzus gadus ir saistīta ar bāriņtiesu, bet ir arī pieredze dzimtsarakstu nodaļas darbā.

— Esmu veikusi Ērgļu novada dzimtsarakstu nodaļas vadītājas vietnieces pienākumus. Protams, visu lielo darba smagumu un apjomu veica tās vadītāja Baiba Bukovska, bet tai pašā laikā arī man ir izveidojusies izpratne par to, kas jādara dzimtsarakstu nodaļā, esmu iepazinusi tās funkcijas un uzdevumus, — pauž Vineta Bagatska.

Vaicāta, vai tiks turpināta Ērgļos iedibinātā jaukā tradīcija katru gadu rīkot pasākumu „Esi sveiks, mazais novadniek!", dāvinot jaundzimušajiem sudraba karotīti ar iegravētu Ērgļu novada ģerboni, viņa atzīst, ka tas pagaidām ir atklāts jautājums. Jau pērn korekcijas ienesusi kovida pandēmija, un nav zināms, kāda būs infekcijas izplatība un noteiktie ierobežojumi šovasar.

— Tas būs atkarīgs no kopīgā Madonas novada pašvaldības redzējuma un Ērgļu apvienības iespējām, jo tas ir saistīts ne tikai ar mīlestības un cieņas apliecinājumu vecākiem un viņu jaunajai paaudzei, bet arī finansēm. Šis pasākums ir līdzšinējās Ērgļu novada dzimtsarakstu nodaļas vadītājas Baibas Bukovskas lolojums. Šobrīd jaunajā novadā, lai arī kopā darbojamies jau vairāk nekā pusgadu, vēl visiem līdz galam ir jāiestrādājas, jāsaprot katram sava vieta, savas iespējas un tad visiem kopā jāveido arī jaunas tradīcijas, jāpārņem labākā pieredze, ja tāda ir, — saka Vineta Bagatska.

Mazo ērglēniešu sveikšana pasākumā „Esi sveiks, mazais novadniek!" — viena no Ērgļu dzimtsarakstu nodaļas tradīcijām iepriekšējos gados. **VALDA ZIRŅA foto no arhīva**

Lielākajā daļā pašvaldību ir izveidotas

Viens no uzdevumiem, kas pēc pērn īstenotās administratīvi teritoriālās reformas bija jāveic pašvaldībām Latvijas novados, skāra dzimtsarakstu nodaļas. Viedokli par notikušajām izmaiņām lūdzām izteikt arī Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamentu. Komentē Tieslietu ministrijas Komunikācijas departamenta direktore LANA MAULIŅA:

— Dzimtsarakstu nodaļu izveide un to darbības teritorijas noteikšana ir pašvaldības kompetences jautājums. Tātad katrai pašvaldībai, arī īstenojot administratīvi teritoriālo reformu, bija rīcības brīvība individuāli izvērtēt dzimtsarakstu nodaļas darbības jautājumu. Līdz ar to katra pašvaldība pati izlēma to, vai savas pašvaldības teritorijā nepieciešams veidot vienu dzimtsarakstu nodaļu, vairākas dzimtsarakstu nodaļas (attiecīgi nosakot katras jaunizveidotās dzimtsarakstu nodaļas darbības teritoriju) vai vienu dzimtsarakstu nodaļu ar vairākām klientu pieņemšanas vietām.

Vienlaikus departaments aicināja pašvaldību dzimtsarakstu nodaļu un to klientu apkalpošanas vietu infrastruktūru veidot pēc iespējas ērtāku un pieejamāku iedzīvotājiem, ņemot vērā katras pašvaldības lielumu, infrastruktūru, iedzīvotāju skaitu un blīvumu un citus aspektus, kas pašvaldībai šķiet būtiski.

Vērsam uzmanību, ka liela daļa jaunizveidoto novadu pašvaldību ir izlēmušas izveidot vienu dzimtsarakstu nodaļu ar vairākām klientu pieņemšanas vietām, kas norāda uz to, ka, veicot jauno dzimtsarakstu nodaļu izveidi, pašvaldības ir vērtējušas to, lai dzimtsarakstu nodaļas sniegtie pakalpojumi būtu nodrošināti pēc iespējas teritoriāli viendabīgi un būtu pieejami sabiedrībai visā novada teritorijā. Informējam, ka līdz 2022. gada 15. februārim Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamentā nav saņemtas personu sūdzības par to, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā būtu pasliktinājies dzimtsarakstu nodaļu darbs vai pakalpojumi būtu kļuvuši mazāk pieejami sabiedrībai.

Laika posmā no 2021. gada 1. jūlija līdz novada jaunās dzimtsarakstu nodaļas apstiprināšanai un izveidei pastāv pārejas posms (konkrēts datums nav noteikts), un šajā laika periodā turpina darboties visas līdzšinējās dzimtsarakstu nodaļas. Lielākajā daļā pašvaldību jaunās dzimtsarakstu nodaļas (un to klientu apkalpošanas vietas) jau ir izveidotas, tomēr ir pašvaldības, kur pie šī jautājuma risināšanas norit aktīvs darbs. Departaments ir pieprasījis informāciju par pašvaldību dzimtsarakstu nodaļu (un to klientu pieņemšanas vietu) izveidi, lai izvērtētu iespējamos riskus, kas saistīti ar pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem.

Tādējādi, departamenta ieskatā, šobrīd ir pagājis pārāk mazs laika posms, lai varētu veikt vispusīgu izvērtējumu tam, kā administratīvi teritoriālā reforma ir ietekmējusi dzimtsarakstu nodaļu darbu un to sniegto pakalpojumu pieejamību Latvijas iedzīvotājiem.

Ir ieinteresēti pakalpojumu saņemšanā

Arī Lubānā, līdzīgi kā Ērgļos, dzimtsarakstu pakalpojumi, veicot dzimšanas un miršanas reģistrus, būs pieejami uz vietas četras stundas nedēļā. Tos sniegs Madonas novada dzimtsarakstu nodaļas vadītājas vietniece ANDA VASKA.

— Šos pienākumus noteiktajā apjomā veikšu Lubānas apvienības pārvaldes telpās (Pils ielā 11). Tā kā esmu bāriņtiesas locekle, praktiski mani var sastapt uz vietas katru darbdienu. Kā bāriņtiesas loceklei Lubānas pilsētā un Indrānu pagastā man ir noteikti arī pieņemšanas laiki. Savukārt gadījumos, kad būšu izbraukumos ārpus darba kabineta, varēsim sazvanīties un vienoties par tikšanās laiku, — uzsver Anda Vaska. — Es, protams, strādāšu tā, lai iedzīvotājiem būtu pieejama tad, kad tas nepieciešams, nevis tikai tiks atrakstīts noteikto stundu skaitu, jo šis darbs jau ir tāds, ka pakalpojumus attiecībā uz jaundzimušo un mūžībā aizgājušo reģistrāciju iepriekš nevar paredzēt, bet tieši to nodrošināšana ietilps manos pienākumos. Taču, ja būs vajadzīga kāda konsultācija, arī to iespēju robežās varēšu sniegt, kā, piemēram, gadījumos, kad nepieciešams dzimšanas apliecības dublikāts vai cits dokuments, vismaz informējot par to, kas un kā jādara, vai arī palīdzot aizpildīt iesniegumu un to nosūtot.

Vaicāta par līdzšinējo darba pieredzi, viņa atzīst, ka dzimtsarakstu pakalpojumi ir pilnīgi jauna joma.

— Man ir nepieciešamā juridiskā izglītība, ceru, ka uzticētos pienākumus spēšu veikt. Protams, būs arī jāmācās, jāapgūst jaunas zināšanas un iemaņas, tai skaitā reģistru sistēma. Katram dokumentam ir savi reģistrācijas žurnāli, kas tiek aizpildīti manuāli, un tie atradīsies Madonā, līdz ar to katra darbība būs jāsaskaņo ar Madonas novada dzimtsarakstu nodaļu, taču tas izslēgs kļūdīšanās iespēju. Iedzīvotāji ir ieinteresēti, lai dzimtsarakstu pakalpojumi kaut vai daļēji būtu pieejami tuvāk dzīvesvietai. Turklāt interese par to ir ne tikai Lubānas pilsētas un Indrānu pagasta, bet arī Sēnes pagasta un pat Gulbenes novada vairāku pagastu, kas atrodas tuvāk Lubānai, iedzīvotāju vidū. Jau tagad zvana un interesējas, kad tiks uzsākta šo pakalpojumu sniegšana Lubānā. Gan jau ar laiku viss sakārtosies, visu taču var apgūt, īpaši, ja dzimtsarakstu nodaļā Madonā strādā zinoši darbinieki un arī Sandra Līcīte, līdzšinējā Lubānas dzimtsarakstu nodaļas vadītājas p. i., ir tepat blakus, ceram, arī viņa neatteiks savu padomu, ja tāda nepieciešamība radīsies, — pauž Anda Vaska.

Lēmums iedzīvotāju interesēs

Viedokli par jaunizveidoto Madonas novada dzimtsarakstu nodaļu, izvēlēto tās darbības modeli lūdzu izteikt MODRU VILKAUŠU, bijušo Madonas rajona padomes priekšsēdētāja vietnieci un Varakļānu novada domes priekšsēdētāju, kas savulaik ir veikusi arī dzimtsarakstu nodaļas vadītājas pienākumus.

Sarunā viņa atzīst, ka Madonas novada domes lēmums, kas paredz daļēji nodrošināt dzimtsarakstu pakalpojumu pieejamību novada attālākajās vietās, ir pieņemts iedzīvotāju interesēs.

— Tas ir apsveicami, ka dzimšanas un miršanas reģistrus iedzīvotāji varēs veikt arī Ērgļos un Lubānā, tuvu savām dzīvesvietām. Tik lielā novadā kā Madonas tas ir ļoti svarīgi, it īpaši attiecībā uz mūžībā aizgājušo reģistrāciju, lai gados vecāki cilvēki, pavadot tuviniekus, miršanas apliecību varētu saņemt uz vietas un nebūtu jāmeklē transports, lai dotos uz attālo novada centru Madonā, jo tas ir jāizdara samērā ātri. Savukārt bērna dzimšanas reģistrācijai ir noteikts ilgāks laiks. Tā jau ir administratīvi teritoriālās reformas būtība — nodrošināt pakalpojumu pieejamību tuvu dzīvesvietai, ko, starp citu, solīja reformas virzītāji gan 2009. gadā, gan iepriekšējos gados, bet tā vietā daudzās jomās notiek centralizācija.

Protams, arī iedzīvotāju paliek mazāk un ir jādomā, kā samazināt izdevumus, padarot pārvaldi efektīvāku. Vienlaikus nav jāaizmirst, ka arī laukos dzīvo cilvēki, kuriem nav tādu iespēju kā jaunajiem un arī ar mūsdienu tehnoloģijām viņi ir uz „jūs". Daudz kas ir atkarīgs no novada lieluma. Domāju, ka Madonas gadījumā tas ir labs risinājums, savukārt mūsu Varakļānu novadā, kas nav tik liels, dzimtsarakstu pakalpojumus var nodrošināt viena dzimtsarakstu nodaļa, kā tas patlaban veiksmīgi Ritas Upenieces vadībā tiek arī darīts, — uzsver Modra Vilkauša.

Atvērumu sagatavoja ŽEŅA KOZLOVA

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

MAF Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem